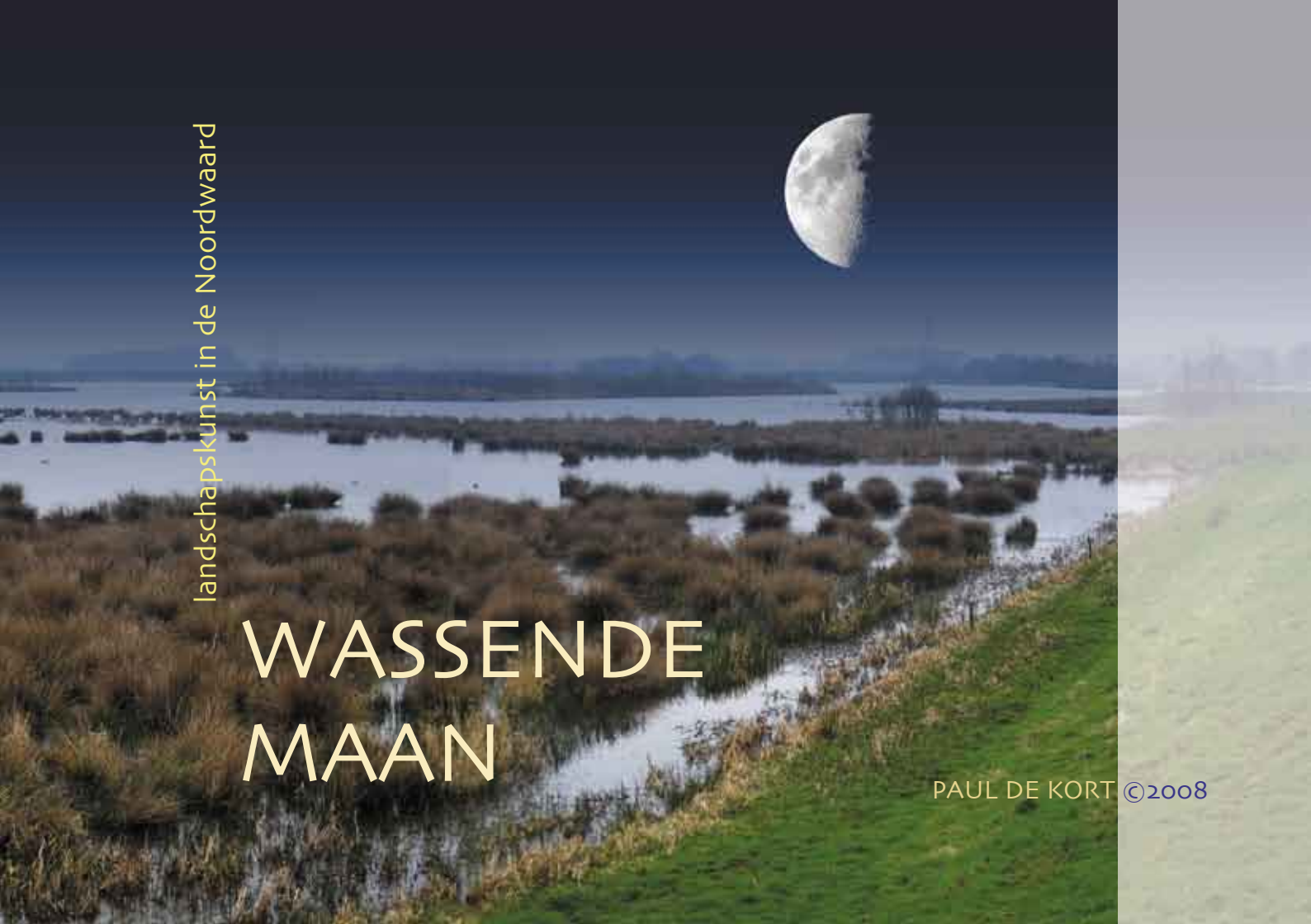

landschapskunst in de Noordwaard

WASSE MAAN

PAUL DE KORT ©2008

LANDSCHAPSKUNST IN HET NATUURONTWIKKELINGSGBIED DE NOORDWAARD (BRABANTSE BIESBOSCH)

Uitgangspunt voor dit ontwerp vormen de grondwerkzaamheden voor 'natte'-natuurontwikkeling, waterberging in het kader van de nota -Ruimte voor de Rivier- en herziene standpunten ten aanzien van het getijdenregime in het Haringvliet.

Het ontwerp brengt het proces van waterbeheersing in beeld, verwijst naar het verdwenen cultuurlandschap en verbeeldt de eigentijdse of toekomstige betekenissen met betrekking tot natuur en landschap.

DON-BOSCOVLOED

Ons rivierengebied heeft in het recente verleden enkele keren te maken gehad met extreem hoog water. In 1993 en vooral tijdens de Don-Boscofloed in 1995 werd zelfs gevreesd voor een dijkdoorbraak. Uiteindelijk hebben de dijken het gehouden, maar de gebeurtenissen waren wel aanleiding om te zoeken naar oplossingen die Nederland beter zouden beschermen tegen hoog water. Het 'Deltaplan Grote Rivieren' heeft ervoor gezorgd dat de dijken versneld zijn versterkt, maar er zijn meer maatregelen nodig om Nederland veilig te houden.

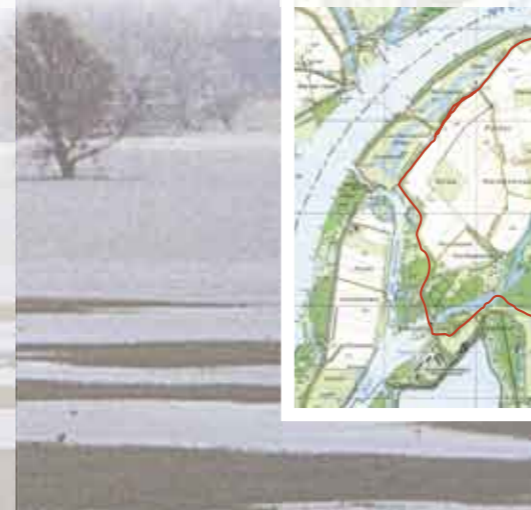
Het klimaat verandert en dat betekent dat we rekening moeten houden met nattere winters en meer smelt- en regenwater dat vanuit het achterland in onze rivieren terechtkomt. Het uitgangspunt -Ruimte voor de Rivier- vormt een omslag in de wijze waarop Nederland sinds eeuwen met het water omgaat. In plaats van het verder verhogen en versterken van dijken wordt gekeken naar de mogelijkheden om het water meer ruimte te geven.

NATUURONTWIKKELING

Sinds begin jaren '90 bestaan bij de Dienst Landelijk Gebied en Staatsbosbeheer concrete plannen om de Noordwaard, ten zuidwesten van Werkendam, in te richten als natte polder met een open verbinding naar de Nieuwe Merwede en de Amer.

Dit streven naar natte natuurgebieden blijkt in het natuurontwikkelingsproject Noordwaard op een heel natuurlijk manier samen te vloeien met de noodzaak tot waterberging. De Noordwaard wordt nu binnen het traject -Ruimte voor de Rivier- tot koploperproject bestempeld.

Haringvlietsluizen

Biesbosch

ZOETWATERGETIJ

De watersnoodramp ramp van 1953 heeft in 1970 geleid tot het afsluiten van het Haringvliet. Door deze afsluiting werd het verschil tussen eb en vloed in de Biesbosch van ongeveer 2 meter teruggebracht tot slechts 40 cm waardoor een uniek zoetwatergetijdengebied verdween.

Om dit 'tij te keren' heeft men onlangs geëxperimenteerd met het gedeeltelijk heropenen van de Haringvlietsluizen. Vanaf 2008 worden de sluisen op een kier gezet, maar dit zogenaamde 'Kierbeleid' zal voor de getijslag in de Biesbosch nauwelijks van invloed zijn.

Er zijn echter ook plannen om te komen tot een 'Getemd Getij'. De sluisen gaan dan nog verder open zodat de getijslag in de Noordwaard kan toenemen tot ongeveer 1 meter. 'Getemd Getij' zal op de biodiversiteit, hydrologie en morfologie in de Biesbosch een zeer gunstige invloed hebben, maar het is ook een dure operatie. Voor de invoering ervan geldt 2015 als streefdatum.

LANDSCHAPSKUNST

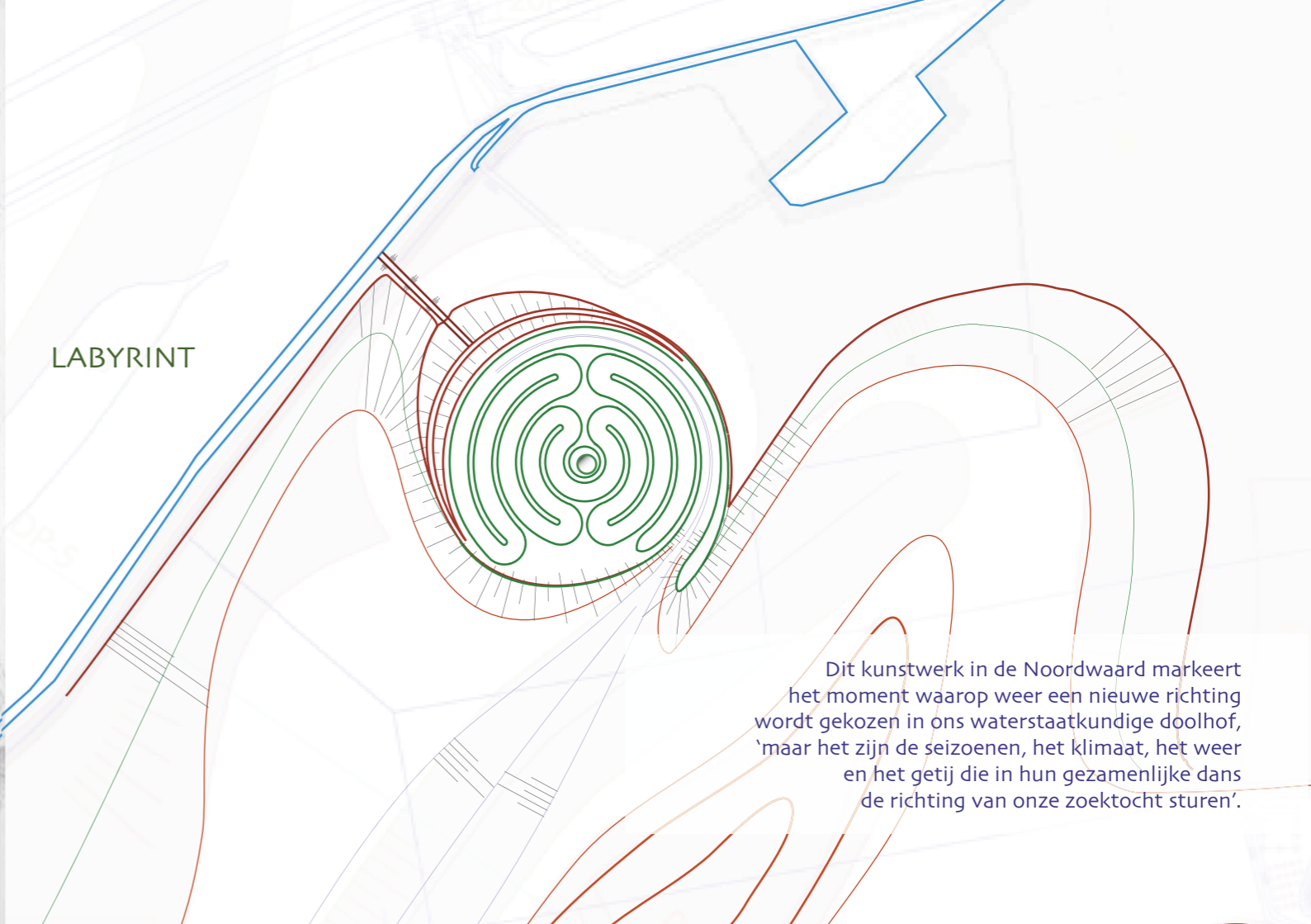
Dit verhaal van voortschrijdende inzichten en actie op reactie slingert als een labyrint door onze waterstaatkundige geschiedenis en heeft geleid tot een waar doolhof aan kanalen, stuwen, gemalen, dijken en kades.

In het archetypische labyrint zijn twee tegengestelde wereldbeelden met elkaar vervlochten; het eenparige pad, meanderend en tergend, maar onontkoombaar als een rituele dans, en het doolhof met splitsingen en keuzemogelijkheden, vrije wil en eigen verantwoordelijkheid met daarin besloten het gevaar van de verkeerde beslissing.

LABYRINT

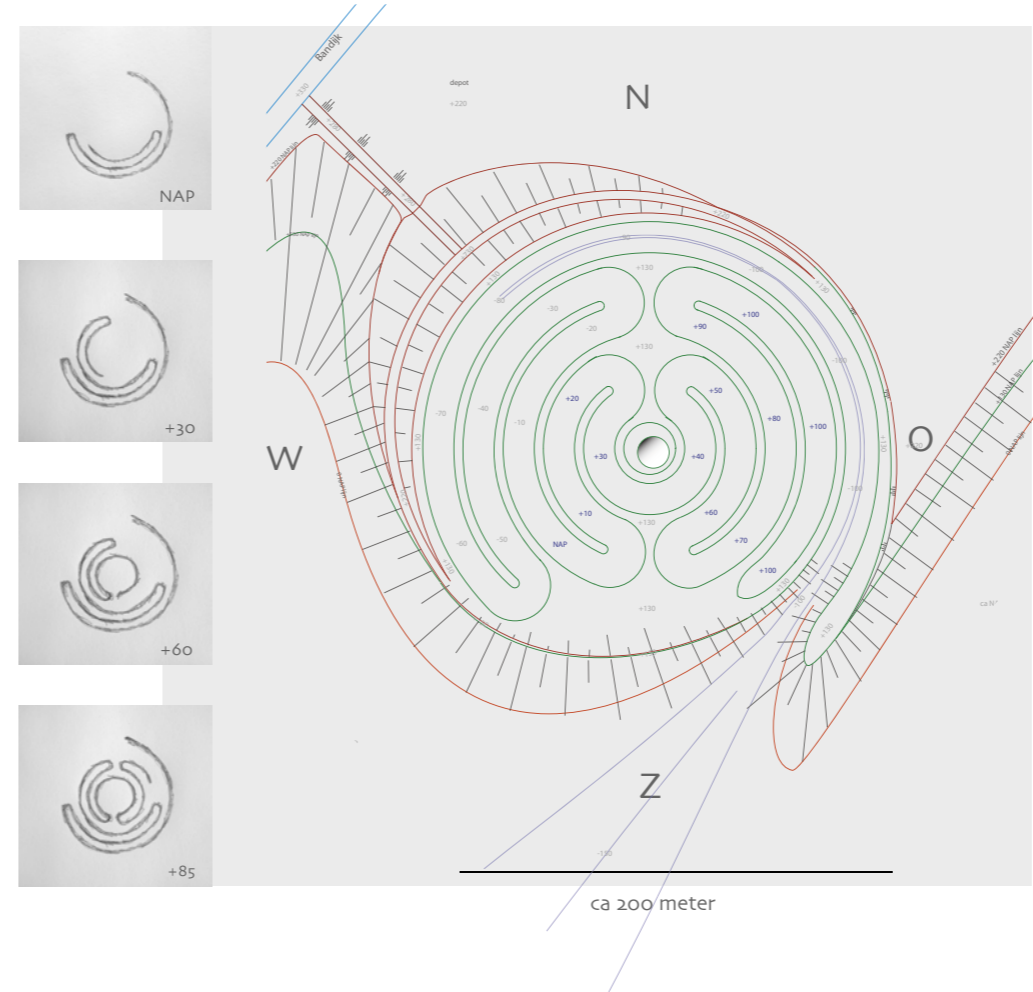

Dit kunstwerk in de Noordwaard markeert het moment waarop weer een nieuwe richting wordt gekozen in ons waterstaatkundige doolhof, 'maar het zijn de seizoenen, het klimaat, het weer en het getij die in hun gezamenlijke dans de richting van onze zoektocht sturen'.

WASSEND WATER

In een groot en ruig natuurontwikkelingsgebied als de Noordwaard past een krachtig en contrasterend gebaar. De strakke vorm zal in de tijd vervagen en door erosie worden aangetast. Maar zoals de oude polderwegen en slootpatronen nu nog steeds subtiele lijnen tekenen in de natte polders, zo zal in een geleidelijke overgang van kunstmatig naar natuurlijk de Wassende Maan nog lange tijd zichtbaar blijven.

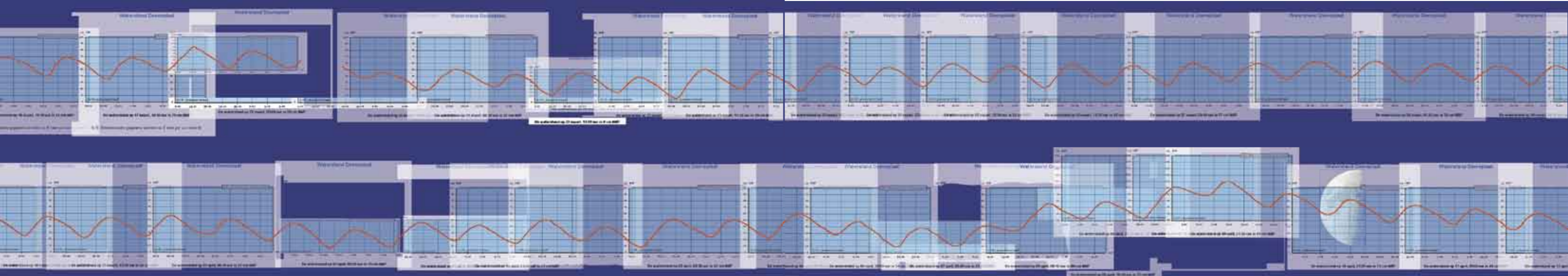

Het water kan bijloed en bij eb het labyrint vrij in- en uitstromen.

De bezoeker mag dwalen op de windingen van het doolhof (+1.30m NAP, lengte ca 1,2 km).

Doordat de bedding van het labyrint langzaam stijgt van -1.00m NAP naar +1.00m NAP zal het water bij het huidige getijdenregime instromen tot aan de centrale winding. Bij gemiddeld getij zal het water tussen eb enloed daar steeds heen en weer pendelen. Bij extreem hogeloed zal het water het patroon steeds verder vullen. Bij extreem laag tij trekt het zich verder terug en komt een steeds groter deel van het labyrint droog te staan.

De subtiele dynamiek van het huidige getij zal hierdoor toch afleesbaar zijn.

GETIJSLAG

Deze grafiek toont de getijdendynamiek ter hoogte van de Deeneplaat tussen 16 maart en 16 april 2005 (ontwerppperiode). De gemiddelde getijdengolf ligt tussen +25 en +65 NAP, maar de grafiek toont een piek tot +110 NAP (bij een harde noordwesten wind op 8 april) en tot +85 NAP (op 18 maart). Enkele keren zakt het peil bij eb tot +5 NAP (bijvoorbeeld op 23 maart en 2 april).

(bron: www.actuele.waarderdata/rijkswaterstaat.nl)

Augustus 2007.
De grondvormen zijn door Martens en Van Oord in ruim twee weken gerealiseerd.
De bulldozers en graafmachines trekken de digitale tekening met behulp van GPS één op één over.

foto Agnes van Noorloos

December 2007.
Ijs, mist, een lage zon en heel veel regen in de Noorwaard.
De elementen geven het werk steeds een ander aanzien.

foto Agnes van Noorloos

WASSEDE MAAN

4 maart 2008. Het water stroomt nog niet officieel via de krekens in de Noordwaard, maar de storm van Zaterdag 1 maart heeft het hoge water wel over de dijken gestuwd. Voor het eerst heeft het rivierwater haar weg gevonden in de geulen van de Wassende Maan.